

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

SUSANA FORTES

**IUBIREA NU E
UN VERS LIBER**

Traducere din spaniolă de
CORNELIA RĂDULESCU

HUMANITAS
fiction

*Eu nu.
Te-am cunoscut pe furtună.*

Pedro Salinas

Capitolul I

Stătea de o bună bucată de vreme cu coatele sprijinite pe birou, fără să citească sau să scrie, nefăcând nimic; privea pe fereastră, cu un cardigan vechi aruncat pe umeri și în niște pantaloni largi, foarte purtați. Apartamentul ei se afla în aripa dinspre apus a Saint James College, o clădire cu acoperiș de țiglă, cu o scară elegantă și ferestre în stil georgian, care adăpostea deopotrivă studenți și profesori. Fațada îi era acoperită de iederă și viță sălbatică. O crenguță de vâsc prinsă de ușa era singurul detaliu care vestea apropierea Crăciunului. Era acea perioadă din an în care își număra plusurile și minusurile. Își atinse ușor gâtul cu mâna, cu un gest care parcă era

dictat de organele interne. Poate de inimă. De fluxul tainic și de neoprit al sângelui. Îi plăcea să predea literatură, însă...

Se ridică în picioare și se îndreptă spre biblioteca ce ocupa un perete lateral, de unde scoase o carte. Citi doar primul vers. Cineva scrisese ceva în spaniolă pe margine. Și atunci își dădu seama cât de dor îi era de țara aceea. Pământul. Zgomotele. Glasurile puștanilor care vindeau ziarele de dimineață, scârțâitul balamalelor bătrânei porți când intra câte o mașină pe aleea largă cu pietriș. Toate sunetele acelea erau încă aici, pe marginile cărții. Poarta era înaltă și neagră, din fier forjat, și acoperită într-o parte și-n cealaltă de câte o tufă de clopoței. Își amintea și mirosurile. Parfumul floricelelor pufoase și rotunjoare de scai-măgăresc în plin soare și mirosul de fum de balebă de cal folosită pe post de combustibil; mirosul de canal neacoperit, cel de ulei de măsline și cel de tămâie din bisericile catolice; aroma conurilor arse în păduricile de pini vara, un miros pe care studenții străini abia ajunși acolo, ca și ea, îl atribuiau unui incendiu stins de curând. O țară care miroase a incendiu abia stins trebuie luată în serios.

Când sosise prima dată la Madrid avusese senzația că intra în altă viață, de parcă ar fi fost un

personaj împins afară din alt scenariu. De unde a mai apărut și asta? Totul îi sporea senzația de irealitate: rumoarea conversațiilor într-o limbă pe care încă nu o stăpânea bine, tarabele ambulante unde se vindeau iepuri, rațe și găini în cuști de sârmă, somnolența rămasă în urma drumului lung cu vaporul... Madrid, sfârșitul călătoriei.

Avea notată pe o hârtie adresa: Residencia de Estudiantes, strada Pinar nr. 21 și o scrisoare de recomandare de la conducătoarea ei de studii, *miss* Rachel Abramson.

În unele seri, după ce asistase la câte o conferință, cobora pe terasa de jos a clădirii cu pas ușor, fără să facă zgomot, ca o ființă lipsită de umbră, ca un hoț care nu lasă urme. Îi plăcea să se întâlnească acolo cu el, lângă rododendroni. Ce bărbat poate face un gest galant oferind o floare otrăvitoare? „L-a plantat un mare poet“, se scuzase el. Timbrul vocii grave, profund masculină, i se părise adânc precum apa unei fântâni. Senzația de a vorbi și de a-l auzi și pe el vorbind cu glas scăzut. Se simțea ca o adolescentă care fugise din camera ei lăsându-se în jos pe un burlan. Sau ei doi pe un deal înconjurat de plopi tremurători. Madridul și luminile lui în depărtare.

Nu era un tip după care să-ți pierzi capul și avea cu aproape cincisprezece ani mai mult decât ea. Firesc ar fi fost să se îndrăgostească de oricare dintre băieții zgomotoși și plini de viață care asistau la cursurile de vară. În plus, avea în el ceva aspru și calculat și care nu îi plăcea, o siguranță de om care crede că a trăit de-acum tot ce putea trăi. Ar fi fost ușor atunci să nu se mai vadă. Cochetăria verbală era abia la început. Era vorba doar de o atracție intelectuală. Un joc, s-ar putea spune. „Să nu ne mai vedem? Cred că nu vorbești serios. O spui pentru mine sau pentru amândoi?“, întrebuse el, privind-o dojenitor, ca pe o fetiță neascultătoare pe care îți vine s-o iei de ciuf. „O spun pentru tine. Tu ești cel care are o familie.“ Vorbe. Dar poate că după un război lucrurile astea nu mai au importanță. Sau poate că da. Poate că tot ce contează după un război este în brațele cui ai vrea să fi când vei muri.

Sigur că atunci nu s-a gândit la asta. La douăzeci și un pic de ani, nimeni nu se gândește la moarte. Dar acum nu mai e fata din vara anului 1935, care venea la Madrid cu licența în literatură în buzunar și împărțea râsete și țigări americane de parcă ar fi împărțit o avere dezmoșteniților sortiți. Femeia de acum are chipul mai tras, părul

blond mai scurt, expresia mai încordată și un rid mic între sprâncene. Este mai meditativă. Mai precaută. Știe mai multe despre ea însăși, acel gen de cunoaștere care te face mai atrăgător. S-o numim Kate.

Pe birou se află și acum programul dactilografiat al cursului de literatură spaniolă. A învățat să le vorbească despre el studenților cu detașare: un poet spaniol – de parcă s-ar fi referit la un personaj istoric, Jefferson sau Abraham Lincoln. Era în stare să-i analizeze poemele cu obiectivitatea unui entomolog, dar încă nu reușise să iasă din fântâna aceea adâncă. Glasul lui acolo era, în adânc. *Iubire, iubire, catastrofă! Se prăbușește lumea!*

În fiecare an lăsa pentru sfârșitul trimestrului cursul de poezie. La fel și-acum. Pregătea, ca de obicei, materialul pentru curs, când a perceput o schimbare a vremii. Se pornise vântul. A pus cartea la loc în raft și s-a dus la geam.

Erau momentele ei preferate, către sfârșitul zilei. Clipa aceea între zi și seară când ai impresia că totul se poate transforma. Zăpada se așternea în grădină și forma mici dâmburi lângă terenul de tenis. Și-atunci l-a văzut aieva, lângă plasa metalică ce înconjura terenul pustiu, înalt, slăbit, cu mâinile înfundate în faimosul său pardesiu de șeviot, cu

părul complet ud și picurând. Putea simți mirosul de câine ud al lânii mânecii când și-a trecut brațul peste umerii ei în taxiul luat de la cinematograful Bilbao la terasa hotelului Ritz. Își amintea perfect. În seara aceea avusese loc o mișcare neobișnuită de trupe în piața Cibeles și în jurul Poștei. Pe când urcau pe Recoletos auziseră o împușcătură în dreapta, lângă al treilea copac. Imediat apoi alte două, mai sus, și au tresărit. Atunci a luat-o el pe după umeri într-un gest de apărare.

Un locotenent de carabinieri a vorbit cu șoferul prin geam. N-a prins cuvintele, vorbea încet, dar a observat că schița o mișcare energetică prin care îi indica să întoarcă mașina. Șoferul a început manevra de marșarier ca să se îndepărteze de zonă, și atunci el a spus:

— Nimeni nu moare de două ori.

Nu a înțeles. Nu că n-ar fi priceput semnificația concretă a cuvintelor, dar nu știa ce voiau să însemne în situația dată. Dar el n-a mai adăugat nimic. În întuneric nu-i deslușea nici expresia feței. Se lăsa noaptea. Și-a simțit picioarele înghețate. Habar nu avea atunci în ce era pe punctul de a se băga și nici că în jurul lor se urzea o plasă. Ea credea că se îndrăgostise de un poet. Nu știa că

era gata să devină amanta unui bărbat către care se aținteau multe priviri.

Poza lui apărea des în ziare, cu prilejul unei inaugurări sau al unui eveniment oficial, în pardesiul cu două rânduri de nasturi și pălăria trasă pe un ochi. Cu bărbia lui osoasă și zâmbetul lui discret. Álvaro Díaz-Ugarte. Un chip inconfundabil pentru serviciile de urmărire care începeau să țesă plasa deasă a relațiilor internaționale. Nici un serviciu de informații nu ignora rolul diplomatic pe care îl jucau scriitorii în cancelariile europene cu ocazia deplasărilor și conferințelor în străinătate. Undeva se cocea un război.

El era un bărbat căsătorit, cu o reputație și o viață publice. Ea nu era nimeni. O fată din America abia venită. Din altă lume. Politica nu o interesase niciodată. Cum să-și imagineze că cineva îi urmărea îndeaproape povestea de dragoste? Nimeni nu o pusese în gardă. Trebuse să afle singură.

La început, nimeni nu calculează distanța între iubire și riscurile sale. Strategia ei era să privească și să tacă. Tăcea când el îi punea o întrebare directă. Tăcea când ceasul arăta inexorabil ultimele minute ale întâlnirii. Tăcea pe bancheta din spate a unei mașini oficiale, cu gemurile ude de ploaie, la intrarea Gării de Sud, când lumea întregă i se

prăbușise. Numai că el știa să-i dezlege nodurile de tăcere. O atingea mereu extrem de delicat, atingerea mâinii pe partea interioară a încheieturii, acolo unde se adună venele.

— Pot doar să-ți promit că, dacă într-o zi are să mi se schimbe viața, o să te caut, spusese el.

— Te referi la o schimbare produsă de cauze externe sau la una care ține de voința ta? întrebuse ea.

— Mă refer la ambele.

Glasul lui îi răsună atât de limpede, încât avu impresia că fereastra se lumina. Privi din nou terenurile de tenis. Zăpada era tot acolo. Asta fusese tot. Și parcă în ea se rupsese un zăgaz și apa purta vijelios o bucată din viața ei de acum câțiva ani.

Era seara de 21 decembrie a anului 1938.